

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 9. Utrùm peccatoribus omnibus adsit auxilium sufficiens ad vitanda peccata, adeòque ad servanda præcepta divina, quæ transgrediendo, peccant imputabiliter.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83614)

nis autorem suum per omnia secula protestantibus, specialis gratia largitas superflua est. Ecce dilecti testimonio creaturarum adiungit interioris gratiae praevenientis adiutorium, quod infidelibus datur, ut ex creaturarum testimonio verum Deum agnoscere possint, & sic agnoscendo illum quaerere, illum scilicet rimando, inchoatè diligendo, orando, aliaque pietatis opera exercendo, quorum merito pervenire possint ad perfectam illius notitiam, quae non nisi per Christianam fidem haberi potest.

Imò hæc nostra doctrina videtur demonstrari ex Apostolo Rom. cap. 1. ubi sic loquitur de Ethnicis sapientibus: *Cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt... propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum.* Unde sic argumentor. Sapientes Ethnici habuerunt Dei cognitionem, ex qua, eodem adjuvante Deo, aliqua pietatis opera exercere potuerunt: nam glorificare Deum, & ei gratias agere, sunt opera pietatis. Atqui cognitio, ex qua proximè possunt aliqua pietatis opera exerceri, est cognitio salutaris; & nulla cognitio salutaris sine adiutorio interioris gratiae praevenientis haberi potest, juxta illud Apostoli 2. Cor. cap. 3. *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est.* Ergo sapientes Ethnici habuerunt interiorem gratiam praevenientem, qua intellectus eorum illustrabatur & excitabatur ad cognoscendum per creaturas (nam de tali cognitione loquitur Apostolus, ut patet ex antecedentibus) Deum esse, eumque rerum omnium creatorem, conservatorem, provisorem, & munificentissimum benefactorem. Quia autem salutarem hanc Dei cognitionem vel repudiaverunt, vel captivam detinuerunt, nec aliqua illa pietatis circa Deum opera, ad quae ex ea cognitione excitabantur, exercebant, tradidit illos Deus in desideria cordis eorum.

Dices denique, Si Infideles ante prædicationem Evangelii possint habere salutarem Dei cognitionem, & ex hac cognitione, Deo ulterius adjuvante, aliqua pietatis opera exercere, possunt justificari antequam habeant fidem christianam. Absurdum conf. Nam si infideles justificari possunt, antequam fidem christianam habeant, fides christiana non est humane salutis initium, fundamentum & radix omnis justificationis. Ergo, &c. R. neg. seq. maj. Nam fides christiana est conditio sine qua Deus decrevit neminem adjuvare, quantum oportet, ut justificationis beneficium consequi possit. Unde infideles, antequam ad fidem christianam convertantur, non habent gratiam sufficientem ad diligendum Deum super omnia, adeoque nec ad dolendum de peccatis propter Deum super omnia dilectum; sed solum ex salutari cognitione Dei per creaturas, quam habent, vel possunt habere, excitantur, vel excitari possunt, Deo non plus adjuvante, ad inchoatam Dei dilectionem, quæ ad peccatoris justificationem sufficere non potest. Hinc illud Apostoli Hebr. cap. 11. *Sine fide* (qua scilicet res à Deo revelata creduntur super omnia propter auctoritatem Dei revelantis) *impossibile est placere Deo* (eo nempe modo quo amicus placet amico). *Credere enim* (fide christiana) oportet accedentem ad Deum (ut cum eo conjungatur per justificantem gratiam) *quia est, & quod inquirentibus se remunerator sit.*

ARTICULUS IX.

Utrum peccatoribus omnibus adsit auxilium sufficiens ad vitanda peccata, adeoque ad servanda præcepta divina, qua transgrediendo, peccant imputabiliter.

RESPONSIO.

Peccatoribus omnibus adest auxilium vel proximè vel saltem remotè sufficiens ad vitanda peccata, & ad servanda præcepta divina, quæ imputabiliter transgrediuntur.

Prob. ex consensu Patrum apud Bellarminum & alios. Unus hic nobis sufficiet Augustinus. 1. lib. 50. hom. 12. sic loquitur: *Cum per Dei adiutorium in potestate tua sit, utrum consensias diabolo; quare non magis Deo, quam ipsi obtemperare deliberas?..... Quare satanas seducit ad peccandum, cum Deus posuerit homini in potestate non consentire diabolo? Est enim à dextris quodammodo præcipiens Deus, à sinistris seducens Satanas, homo in medio constitutus. Cur quod inclinatur ad diabolum, quare non potius erigitur ad Deum? non enim diabolus cogendo, sed suadendo nocet: nec extorquet à nobis consensum, sed petit. Nos diabolum non adjuvamus, & vincimus. Dat quidem ille consilium; sed Deo auxiliante nostrum est vel eligere, vel respicere quod suggerit. Vide locum integrum.*

2. Hominibus de ignorantiae cæcitate, & difficultatis cruciatibus, quæ ex Adam peccato in genus humanum derivata sunt, conquerentibus, & quamdam peccandi necessitatem, ortam ex renitente carnali concupiscentia prætextantibus, tunc ante, tum post exortam Pelagianam hæresim, ante quidem lib. 3. de lib. arb. cap. 19. postea verò, lib. de nat. & gr. c. 67. obstruit os his verbis: *Quibus breviter respondetur ut quiescant, & adversus Deum murmurare desistant. Rectè enim fortasse quererentur, si erroris & libidinis nullus hominum victor existeret: cum verò ubique sit præsens, qui multis modis per creaturam sibi Domino servientem aversum vocet, doceat credentem, consoletur sperantem, diligentem exhortetur, conantem adjuvet, exaudiat deprecantem: non tibi deputatur ad culpam quod invidus ignoras, sed quod negligis querere quod ignoras: neque illud quod vulnerata membra non colligis, sed quod volentem sanare contemnis. Ista tua propria peccata sunt. Nulli enim homini ablatum est, scire utiliter quaerere, quod inutiliter ignorat, & humiliter constendam esse imbecillitatem, ut querenti & consentienti ille subveniat, qui nec errat dum subvenit, nec laborat.*

3. Eod. lib. 3. de lib. arb. cap. 18. sic ait: *Quacumque ista causa est voluntatis (malæ) si non ei potest resisti, sine peccato ei ceditur... quis enim peccat in eo, quod nullo modo caveri potest? Et lib. de duab. animab. c. 12. Peccati reum teneri quemquam, quia non fecit quod facere non potuit, summe iniquitatis est, & insania. Quamobrem ille anime quicquid faciunt, si natura, non voluntate faciunt; id est, si libero ad faciendum & ad non faciendum motu animi carent: si denique his abstinendi ab opere suo potestas nulla conceditur, peccato earum teneri non possumus. Et lib. 22. contra Faustum, cap. 78. Sive iniquitas, sive iustitia, nisi esset in voluntate, non esset in potestate. Porro si in potestate non esset, nullum premium, nulla poena iusta esset: quod nemo sapit, nisi qui despicit.*

Ex his autem sic argumentor breviter. Ex S. Doctore, malum, quod caveri non potest, cum sit, non potest imputari. Ergo peccatores, cum peccant, vel habent sufficiens auxilium ad cavendum peccatum, vel non peccant imputabiliter, & sic non possunt nisi injustè puniri propter peccata. Secundum dici non potest. Ergo peccatores nunquam peccant sine sufficienti auxilio ad non peccandum.

4. Lib. de fide contra Manich. cap. 10. hæc habet. *Quis non clamat stultum esse, præcepta dare ei, cui liberum non est, quod præcipitur facere: & iniquum esse eum damnare, cui non fuit potestas iussa complere? Et lib. 2. de pecc. mer. & rem. cap. 6. Dubitare non possum, nec Deum aliquid impossibile homini præcipisse, nec Deo ad optulandum quò fiat quod jubet, impossibile aliquid esse. Et enarr. in Psal. 56. Neque imperaret hoc Deus ut faceremus, si impossibile esse iudicaret, ut hoc ab homine fieret. Si consideras infirmitatem tuam deficiis sub præcepto, confortare in exemplo: sed etiamsi exemplum ad te multum est, adest ille qui præbuit exemplum, ut præbeat & auxilium.*

Ex his breviter argumentor sic. Ex Sancto Doctore, Deus nec præcipit, nec præcipere potest aliquid impossibile.

possibile: stultum enim quid & iniquum facere non potest. Ergo possunt omnes homines servare praecepta divina. Ergo habent omnes homines auxilium sufficiens ad ea servanda, adeoque ad vitanda peccata.

Dixi autem in Responsione, vel proximè, vel saltem remotè: quia sapè accidit, ut qui urgentur praecepto vel tentatione, non habeant auxilium, quocum proximè possint praeceptum implere, vel superare tentationem; sed habent tunc auxilium, quocum impetrare possunt majores vires, & ad implendum praeceptum, vel tentationem superandam immediatè sufficientes. Hinc illud S. Doctoris, lib. de gr. & lib. arb. c. 16. *Ideo jubet aliqua (Deus) quae non possumus, ut noverimus quid ab illo petere debeamus.* Et illud, lib. de nat. & gr. cap. 43. *Non igitur Deus impossibilia jubet, sed jubendo admonet & facere quod possis, & petere quod non possis.* Quae verba adoptat Synodus Tridentina, sess. 6. cap. 11.

Unde hic superest observandum cum Bellarmino lib. 2. de gr. & liber. arb. cap. 7. auxilium ad vitanda nova peccata sufficiens, quod à Deo omnibus hominibus praestari dicimus, non adequatè consistere in interiore gratia excitante, quam non semper adesse certum est: nam haec interior gratia non semper necessaria est homini ad vitandum peccatum, sed satis esse potest, si vel tentatoris vires minuantur, vel tentationis occasio removeatur, vel aliquis terror injiciatur, vel aliquid aequè aut magis alliciens objiciatur, &c. Deus igitur auxilium ad vitanda peccata sufficiens praestari hominibus, modo per interiorem gratiam excitantem, quoties scilicet sine illa novum peccatum vitari non potest, & tunc dat illam vel immediatè vel saltem mediatè sufficientem; modò tentatorem cohibendo, ejusque vires minuendo; modò amovendo periculum peccandi, & occasionem tentationis; modò terrorem aliquem immitendo; modò offerendo aliquid aequè aut etiam magis alliciens, &c.

Hoc luculenter docet S. Augustinus, lib. 50. hom. 23. ubi sic loquitur: *Adulter non fuisse in illa tua vita praeterita, plena ignorantia, nondum illuminatus, nondum bonum malumque discernens, nondum credens in illum, qui te nescientem regebat. Hoc tibi dicit Deus tuus: Regebam te mihi, servabam te mihi, ut adulterium non committeres, suavor defuit, & ut suavor deesset ego feci; locus & tempus defuit, & ut haec deesset ego feci. Affuit suavor, non defuit locus, non defuit tempus; ut non consentiret, ego tenui. Agnosce ergo gratiam ejus, cui debes & quod non admisti.*

Obj. 1. S. Augustinum, lib. de corr. & gr. c. 11. ubi sic loquitur: *Si autem hoc adjutorium (quod Angelus & primus homo acceperunt ad vitandum peccatum, & servanda praecepta) vel Angelo vel domini, quam primum facti sunt, defuisset; quoniam non talis natura facta erat, ut sine adjutorio posset manere si vellet, non utique sua culpa cecidissent: adjutorium quippe defuisset, sine quo manere non posset. Nunc autem quibus deest tale adjutorium, jam poena peccati est: Quibus autem datur, secundum gratiam datur, non secundum debitum: & tanto amplius datur per Jesum Christum Dominum nostrum, quibus id dare Deo placuit, ut non solum adsit sine quo permanere non possumus, etiamsi velimus, verum etiam tantum aciale sit, ut velimus. Est quippe in nobis per hanc Dei gratiam in bono recipiendo & perseveranter tenendo, non solum posse quod volumus, verum etiam velle quod possumus.* Ergo ex S. Doctore, gratia sufficiens, quae Adamo innocenti ad vitanda peccata, & servanda mandata divina data fuit, in praesenti statu non datur omnibus, sed quibusdam datur ex pura misericordia, aliis verò denegatur in poenam peccati originalis, & ex justitia. Ergo falsum est, quòd peccatoribus omnibus adsit auxilium sufficiens ad vitanda peccata, &c.

R. Hunc locum non esse ad rem, & explico mentem S. Doctoris. 1. itaque S. Doctor, per adjutorium Adamo innocenti datum, intelligit collectio-

nem gratiarum actualium, quas accepit Adamus innocens, & quarum aliae fuerunt congruae, aliae verò incongruae: unde cum illis Adamus non perseveraverit in statu innocentiae.

2. Dicit collectionem hanc non quidem simul, sed successive Adamo innocenti sic datam fuisse ad permanendum in statu justitiae, in quo conditus fuerat, ut ex hypothese quòd in hoc statu conderetur, non posset ei non dari, aut certè non posset ei imputari quòd in eo non permaneret; cum nec vires naturales ei sufficerent ad permanendum in eo, nec aliqua sua culpa adjutorio ad id necessario carere posset.

3. Cum adjutorio illo, quod Adamo innocenti ad perseverandum in statu innocentiae datum fuit, nec dari non potuit sapienter; comparat non quaecumque adjutorium, quod nunc datur ad vitanda peccata & servanda mandata divina, sed illud solum, quod electorum proprium est, & quocum electi non tantum possunt permanere, sed etiam infallibiliter permanent in statu justitiae, adeoque non tantum possunt vitare peccata, & servare mandata divina, sed etiam peccata vitant & mandata divina servant infallibiliter usque in finem. Hoc autem adjutorium est collectio gratiarum actualium congruarum, quas electi, qui non statim post acceptum justificationis beneficium rapiuntur, successive accipiunt, & quibus cum in statu justitiae perdurant usque ad mortem.

4. Dicit hoc adjutorium non dari omnibus, sed aliquibus, nempe electis dari; & aliquibus, nempe reprobis, non dari, & quibus datur, dari ex pura misericordia; cum nemini debitum sit; quibus verò non dari in poenam peccati originalis, propter quod datur, etiam omnibus potuit non dari. Unde quibus non datur quod postquam justificati sunt, non permanent usque in finem in statu justitiae, jure merito illis ad culpam imputatur, tum quia hoc adjutorio ob suam aliquam culpam carent, tum quia non deest eis aliud adjutorium, quocum permanere possunt, & permanent si vellet.

Minimè igitur hic negat S. Doctor dari omnibus adjutorium sufficiens ad vitanda peccata & servanda mandata divina, sed solum negat omnibus dari adjutorium, quocum non solum possint vitare peccata & servare mandata, sed etiam re ipsa peccata vitent, & mandata servant, vel potius hoc unum intendit, quòd quibus tale adjutorium datur misericorditer datur, & quibus non datur, justè non datur.

At inquit. Videtur S. Doctor aperte innuere vel supponere, quòd in praesenti statu praeter hoc adjutorium, quocum non modò possumus vitare peccata & servare mandata, sed etiam peccata vitamus, & mandata servamus, sit adjutorium aliud, quocum homines, qui peccant, & mandata divina transgrediuntur, peccata vitare & mandata servare possunt, atque peccata vitarent & mandata servarent, si vellet. R. hoc negando. Neque enim dici potest S. Doctor hic innuere vel supponere, cujus contrarium alibi docet. Docet autem alibi, & justos reprobos ad permanendum in statu justitiae, & peccatores ad tentationes vincendas, & peccata vitanda, & mandata divina adimplenda, sufficiens à Deo adjutorium accipere, ut clarè ex verbis ipsius demonstravimus.

Obj. 2. S. Augustinum, lib. 1. retract. c. 15. ubi sic ait: *Qui cogenti cupiditati bona voluntate resistere non potest, & ideo facit contra praecepta justitiae, jam hoc ita peccatum est, ut sit etiam poena peccati.* Unde sic argumentaberis. Ex S. Doctore, qui cogenti cupiditati bona voluntate resistere non potest, & ideo praecepta justitiae transgreditur, nihilominus peccat, & reus est transgressionis praeceptorum illorum: sed qui cogenti cupiditati resistere non potest, & ideo praecepta justitiae transgreditur, non habet auxilium sufficiens ad vitanda peccata, & praecepta justitiae servanda. Ergo ex S. Doctore, aliqui, ii nimirum qui cogente cupiditate faciunt contra praecepta justitiae, peccant, & imputabiliter praecepta justitiae transgrediuntur sine auxilio sufficiente ad vitanda peccata, & servanda praecepta justitiae.

R. cum,

R. eum, qui cogenti cupiditati bona voluntate non potest resistere, & ideo facit contra præcepta iustitiæ, non habere auxilium proximè sufficiens ad vitanda peccata & servanda præcepta iustitiæ, & tamen peccare, ac præcepta iustitiæ transgredi culpabiliter, quia habet auxilium remotè sufficiens, nempe gratiam orandi, quacum impetrare potest majus auxilium, quo dominium cupiditatis removeatur. Unde necessitas, cui subjacet, eum excolare non potest, quia sub ea liberè manet, cum ab ea possit sese eximere, divinum auxilium implorando: unde hæc necessitas non est antecedens & involuntaria simpliciter, sed consequens, & saltem indirectè volita, qualis necessitas neminem potest excolare.

Hanc esse mentem S. Doctoris patet ex eo quodd statim subjicit: *Quapropter peccatum sine voluntate esse non posse verissimum est.* Et post aliqua: *Quantum est quod valet voluntas sub dominante cupiditate, nisi forte si pia est ut orat auxilium? In tantum enim libera est; quia in tantum liberata est, & in tantum appellatur voluntas.* Itaque qui cogenti cupiditati non potest resistere, & ideo facit contra præcepta iustitiæ, nihilominus peccat, quia transgressiones ejus non sunt sine voluntate, hoc est, quia transgressiones ejus ei adhuc sunt sufficienter voluntariæ & liberæ. Sunt autem ei sufficienter voluntariæ & liberæ, quia sic non potest non facere contra præcepta iustitiæ in sensu composito dominantis cupiditatis, ut possit in sensu diviso, & hic sensus divisus sufficienter sit in ejus potestate; cum orare possit auxilium, quo refranetur cupiditas. Cupiditas autem refranata desinit dominari, & sic desinit ad malum cogere.

Homini igitur, qui cogenti cupiditati resistere non potest, & ideo facit contra præcepta iustitiæ, horum præceptorum transgressiones sunt sufficienter ad imputabilitatem voluntariæ & liberæ, quia voluntas ejus libera est ad orandum auxilium proximè sufficiens ad vitandas illas; licet in tantum sit libera, quia in tantum liberata est; & in tantum liberata est, quia solum habet gratiam remotè sufficientem, nempe gratiam orationis.

Obj. 3. S. Augustinus, lib. de perfectione iustitiæ, ubi ad objectionem 15. Celestii ita responder: *Peccatum est, cum vel non est charitas que esse debet, vel minor est quam debet, sive hoc voluntate vitari possit, sive non possit: quia si potest, præsens voluntas hoc facit: si autem non potest, præterita voluntas hoc fecit, & tamen vitari potest, non quando voluntas superba laudatur, sed quando humilis adjuvatur.* Ergo, &c.

R. S. Doctorem hic defendere necessitatem gratiæ contra Celestium pugnantem pro arbitrii viribus. Celestius, ut probaret nullum esse peccatum, quod non posset vitari per solas arbitrii vires, sic argumentabatur: *Certe justus est Deus... imputat autem Deus homini omne peccatum... & si est aliquod peccatum quod vitari non possit, quomodo justus Deus dicitur, si imputare cuiquam creditur, quod vitari non possit?* Responder S. Augustinus, justè à Deo imputari posse transgressiones aliquas, quæ propter dominantem cupiditatem vitari non possunt cum solis arbitrii viribus; quia, 1. hæc impotentia oritur ex dominante cupiditate, quæ est justa poena peccati saltem originalis. 2. Hæc impotentia tolli potest per gratiam, quæ non denegatur humili voluntati, hoc est, voluntati imbecillitatem suam consenti, & auxilium divinum oranti: unde homo queri non potest de hac impotentia, & hæc impotentia est illi sufficienter voluntaria ad justam imputabilitatem, nec est impotentia simpliciter antecedens, sed secundum quid tantum; cum homo possit orare, & orando obtinere auxilium gratiæ, quo tollatur dominium cupiditatis, & cum hoc dominio impotentia illa, cujus est causa.

Juxta S. Doctorem igitur, peccata illa, quæ vitari non possunt, & tamen imputantur, committuntur quidem sine auxilio proximè sufficiente ad ea vitanda, at non sine gratia remotè sufficiente, nempe gratia orandi, qua qui uti negligit, propter do-

minium cupiditatis, quod culpa illius manet, & impotentiam cum eo conjunctam & ex eo ortam, excusari non potest.

Obj. 4. S. Augustinus, eod. lib. ubi ad obj. 19. hæc dicit: *Quasi non debeat Deo agere gratias, qui præcepta voluit, qui desertus omni lumine veritatis, hæc velle non potest.* R. hic corrumpi textum S. Doctoris, & legendum esse, *qui desertus omni lumine veritatis, hæc velle non posset.* Hic itaque S. Doctor pro necessitate interioris gratiæ ad implenda mandata divina pugnat contra Celestium, & solum dicit, eum qui præcepta voluit adimplere, debere Deo gratias agere, quod voluerit, tum quia ad hoc ut veller, misericordia Dei prævenit, & interiore sua gratia excitavit voluntatem ejus, quomodo ei congruebat, ut veller; tum quia si destitueretur omni interioris gratiæ adjutorio, non solum non voluisset præcepta adimplere, sed nequidem velle potuisset. Sed quid inde contra nos?

Obj. 5. Peccata ignorantia committuntur ab hominibus saltem sæpè sine auxilio sufficiente ad ea vitanda: nam committuntur ab hominibus, sæpè saltem putantibus non solum se non malè, sed etiam rectè justèque agere. Ergo, &c. R. neg. ant. Nam peccata ignorantia sunt ea, quæ sunt ex ignorantia culpabili; & ignorantia culpabilis est ea, quæ potest & debet tolli. Peccata autem quæ sunt ex ignorantia, quæ potest tolli, adedque ad quam tollendam homo sufficiens habet auxilium, dici non possunt fieri sine auxilio ad ea vitanda sufficiente, non quod quoties actu peccatur ex ignorantia, adsit auxilium sufficiens ad eam tollendam, sed quod nunquam sic peccetur, quin antea adfuisset auxilium sufficiens ad tollendam ignorantiam, & sublata ignorantia cavendum postea peccatum, quod ex ea tamen ab homine committitur, quia auxilio ad eam non tollendam idoneo uti noluisset, vel saltem neglexit.

Ad prob. R. ex ea sequi tantum, quod peccantibus ex ignorantia, sæpè non adsit, cum actu sic peccant, auxilium sufficiens ad depellendam ignorantiam, ex qua peccant; sed quod satis est, antea adfuit, adedque potuerunt ignorantiam illam depellere, & depellendo, peccatum quod admittunt, cavere. Quod autem malum, quod agunt, agant ex firma persuasione non solum quod non malum, sed etiam justum rectumque sit, non potest illos excusare; tum quia hæc persuasio culpabilis est; tum quia justè privantur auxilio; quo impeditur hæc persuasio; tum quia nulla necessitate ad actionem illam, cujus malitiam culpabiliter ignorant, adiguntur, suntque planè liberi ad eam ponendam vel non ponendam; cum tam habeant ad non ponendam, quam ad ponendam motivum sufficiens. Unde ex hac parte dici possunt etiam cum actu peccant, habere sufficiens auxilium ad non peccandum, quamvis non tantum, quantum si Deus per illustrationem ostenderet eis malitiam actionis, vel saltem dubium sive scrupulum de illa menti eorum injiceret.

Obj. 6. Excecati non habent auxilium sufficiens ad implenda præcepta divina; & tamen ea transgrediendo peccant imputabiliter: alioqui prodesset illis excecatio, illosque redderent impeccabiles, quod est absurdissimum. Ergo, &c. R. neg. ant. quod 1. part. Nam excecati, quandiu in statu excecationis manent, carent quidem auxilio interioris gratiæ proximè & immediate sufficientis, at non carent gratia remotè & mediatè sufficiente, qua si rectè uterentur, tolleretur eorum excecatio, & gratiam acciperent proximè & immediate sufficientem ad servanda ea præcepta, quæ sine interioris gratiæ adjutorio non possunt servari. Hanc doctrinam tradit S. Augustinus, lib. de nat. & gr. cap. 22. ubi sic ait: *Nec cogitat prævaricatorem legis quam digne lux deferat veritatis: qua desertus utique sit cæcus, & plus necesse est offendat, & cadendo vexetur, vexatusque non surgat, & ideo tantum audit vocem legis; quo admonetur implorare gratiam Salvatoris.*

Probabis tamen partem ant. negatam, 1. ex Scriptura. Nam dicitur Eccli. c. 7. *Confidra opera Dei, quod nemo*

nemo possit corrigere quem ille despexerit. Et Isaiæ, c. 6. Excæca cor populi hujus, & aures ejus aggravæ, & oculus ejus claudet; ne forte videat oculis suis, & auribus ejus audiat, & corde suo intelligat, & convertatur, & sanem eum. Et Rom. c. 1. Sicut non probaverunt Deo habere in notitiâ, tradidit illos in reprobum sensum. Ergo, &c.

2. Ex S. Augustino, qui ait lib. i. ad Simplicianum, quaest. 2. *Ut obduratio Dei sit nolle misereri.* Et po-
nea: *Ut ob hoc dicatur obdurare peccantes quosdam,*
quia non eorum miseretur, non quia impellit ut pec-
cent. Et tract. 53. in Joan. *Sic excecatur, sic obdu-*
ratur Deus deferendo, & non adiuvando. Et epist. 105.
Deus obdurat non impertiendo malitiam, sed non im-
partiendi gratiam. Et enarr. in Psal. 147. *Ecce deferit*
peccatorem, ecce non vocat, ecce non aperit sensum,
ecce non infundit gratiam. Ergo, &c.

Ad 1. prob. R. neg. conseq. Ad primum Scripturæ locum dico, aliud colligi non posse, quàm excusat-
tis aliquando ad tempus subtrahi omnem gratiam suf-
ficiëntem ad conversionem. Ad secundum similiter
dico, in eo non aliud significari, quàm Judæis illis,
de quibus Propheta loquitur, ad tempus gratiam om-
nem, quæcum converteri possent, in penam peccato-
rum præteritorum subtractam fuisse. Porro peccato-
ribus sic à Deo ad tempus desertis, si cum urget ob-
ligatio alicujus præcepti, quod absque interiore gra-
tia observari nequit, deest gratia proximè sufficiens
ad implendum præceptum, saltem non deest gratia re-
more sufficiens, seu gratia quæcum implorare possunt
majus auxilium, quocum proximè possunt præceptum
implere. Ad tertium locum dico cum S. Augustino
in enarr. in Psal. 6. eo significari exclusionem ab in-
teriore Dei luce, sed non totalem, quandiu hic vivi-
tur, addeoque eo significari subtractionem interioris
gratiæ, sed non omnis.

Ad 2. prob. R. etiam neg. conseq. ad primum enim S. Augustini locum dico, secundum mentem S. Doctoris, ut patet ex contextu, Deum peccatores obdurare, nolendo eorum misereri misericordia illa specialia, ex qua, cujus sic miseretur, ita eum vocat quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuit. Juxta S. Doctorem igitur, Deus peccatorem obdurat, non impellendo eum ut peccet, aut etiam eum privando auxilio quocum possit, si velit, non peccare; sed præcisè non dando ei auxilium congruum, hoc est, auxilium quocum non solum possit, sed etiam velit non peccare.

Ad secundum dico, juxta S. Doctorem, Deum excusare, deferendo non per subtractionem omnis gratiæ, sed per subtractionem specialis providentiæ, & gratiæ congruæ, vel etiam, si vis, gratiæ proximè sufficientis ad faciendum bonum & malum vitandum. Ad tertium dico, Deum obdurare, non impertinendo gratiam congruam, vel etiam proximè sufficientem. Ad quartum dico, S. Doctorem similiter intelligi posse de subtractione congruæ gratiæ, vel etiam proximè sufficientis ad vitanda peccata, & mandata servanda: nisi malis illum interpretari, sicut & interpretati sumus de subtractione omnis gratiæ, sive proximè sive etiam remotè sufficientis ad conversionem, ad tempus facta.

Dices. Excecati peccant imputabiliter, cum male agunt ex cecitate cordis, juxta illud S. Augustini, lib. 5. contra Julianum, cap. 3. Cæcitas cordis, quam solus removet illuminator Deus, & peccatum est, quo in Deum non creditur, & pœna peccati, quo cor superbum digna animadversione punitur; & causa peccati, cum mali aliquid cæci cordis errore committitur. Atqui excecati non habent auxilium sufficiens ad vitandum malum, quod faciunt ex cordis cæcitate. Ergo peccant imputabiliter sine auxilio sufficienti ad vitandum peccatum. Prob. min. Nam excecati nec vident nec videre possunt malitiam actus, quem ex cecitate cordis exercent.

R. neg. min. Ad prob. R. disting. Exccæcati mali-
tiam actus, quem ex cœcitate cordis exercent,
nec vident, nec videre possunt in sensu composito

cœcatis, C. In sensu diviso cœcatis, N. Hic autem sensus divinus sufficienter est in eorum potestate. Itaque excœcati habent gratiam saltem remore sufficientem ad removendam cœcitatē, nempe gratiam orandi & impetrandi auxilium ad removendam cœcitatē necessarium. Remota autem cœcitate, videre possent, & Deo ulterius adjuvante viderent malitiam actus. Non ergo dici possunt carere omni gratia sufficiente ad vitandum malum, quod ex cœci cordis errore committunt.

Dices . Iudæi excecaverunt peccabant non credendo Christum esse Messiam, juxta illud ipsiusmet Christi, Joan. c. 15. Si non venissem, & locutus fuisssem eis, peccatum non haberent ; nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Et infra : Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent. Atqui tamen nullum habebant auxilium sufficiens ad credendum in Christum. Ergo, &c. Prob. min. Nam non poterant in Christum credere, juxta illud Joan. c. 12. Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Iſaias . Excecavit oculos eorum, &c.

R. neg. min. Ad prob. R. 1. sic dist. Judæi in Christum credere non poterant impotentia consequente & voluntaria, C. Impotentia antecedente & involuntaria, N. Judæi itaque in Christum credere non poterant, non quia carebant gratia ad credendum necessaria, sed quia datam repudiabant; non quia vim motivorum credibilitatis percipere non poterant, sed quia illa præ suis falsis præjudiciis spernebant; non quia non illustrabantur a Deo, sed quia illustrationem divinam contemnebant, & ab ea mentem avertebant; non denique quia non movebantur a Deo ad credendum, sed quia motionem divinam abijcebant.

Hanc responſionem ſuggerit S. Auguſtinus plu-
ribus locis . Nam dicit tract. 53. in Joannem : *Non*
poterant cedere (Judæi .) *Quare autem non poterant*
ſi à me queratur , citò reſpondeo , quia nolebant
Et lib. de præd. Sanct. cap. 6. *Ecce miſericordia &*
judicium : miſericordia in electione que conſecuta eſt
juſtitiam Dei : judicium verò in cæteris , qui excusa-
ti ſunt : & tamen illi , quia voluerunt , crediderunt :
illi , quia noluerunt , non crediderunt . Miſericordia
igitur & judicium in iſtis voluminibus facta eſt : (mi-
ſericordia quidem erga Judæos electos , vocando illos
quomodo ei congruabat ut vellent credere , & crede-
re ; juſtitia verò circa cæteros , non quidem pri-
vando illos vocatione , quacum velle poſſent , ſed
præciſe non illos vocando ea vocatione , quacum
non ſolum velle poſſent , ſed etiam re ipſa vellent .)
Unde qui noluerunt credere , tam liberè noluerunt ,
quàm qui voluerunt credere , liberè voluerunt : & ſi-
cut qui voluerunt credere , poterunt nolle , ita qui
noluerunt credere , poterunt velle .

R. 2. aliter diff. Judæi in Christum credere non potuerunt in sensu composito odii & zelotypiæ, qua flagrabant adversus Christum, C. In sensu diviso, N. Vel, si vis, sic. Judæi in Christum credere non potuerunt, manente cordis cœcitate, C. Sublata, N. Unde etiam nego quòd caruerint omni auxilio sufficiente ad credendum in Christum: habuerunt enim saltem gratiam remotè sufficientem ad deponendum illud odium, quo Christum infestabantur, & ad impetrandum à Deo auxilium ad removendam cordis eorū cœcitatē sufficiens.

DISPUTATIO V.

De necessitate gratiæ.

ARTICULUS I.

*Utrum tentatio aliqua superari possit solis
natura viribus.*

Nota. Non agitur hic de levi aliqua titillatione, quæ tentationis nomen non meretur, sed de vera tentatione; & queritur utrum aliqua vinci possit sine di-